

DÜNYEVİLEŞMENİN BEDELİ

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ
تَعَسَّ عَبْدُ الدِّينَارِ وَالدَّرْهَمِ وَالْقَطِيفَةَ وَالْخَمِصَةَ إِنْ أُعْطِيَ رَضِيَ وَإِنْ لَمْ يُعْطَ
لَمْ يَرْضَ

Ebû Hureyre'den (r.a) rivâyet edildiğine göre Peygamber (s.a) şöyle buyurdu: **“Altın ve gümüş paranın, kibir ve gurur izleri taşıyan elbisenin kulu olan helak olsun. Çıkar düşkünü (muhteris) kişiye (dilediği) verilirse memnun olur, verilmmez ise razı olmaz (ilâhî taksim ve takdire isyan eder)”**²²⁴.

224 Buhâri, Rikâk, 10; Cihad, 70; İbn Mâce, Zühd, 8.

AÇIKLAMA

Hadis, insanın şeref ve faziletiyle bağdaşmayan dünyevî-malî ihtirasını ciddi bir zaaf ve müzmin bir hastalık olduğunu, dünya-âhiret dengesinin mutlaka kurulması gerektiğini öğretir. İmam Buhârî, “Mal fitnesinden sakınma ve ‘Mallarınız ve çocuklarınız bir imtihan vesilesidir’ âyeti” anlamındaki bab başlığı altında hadisi zikretmekle bu noktaya işaret eder.

İfade ve üslup bakımından hadis, “Onlardan sadakaların (dağıtımı) hususunda seni ayıplayanlar da vardır. Sadakalardan ‘Onlara da verilirse razı olurlar, şayet onlara sadakalardan verilmezse hemen kızarlar’²²⁵ âyet-i kerimesini akla getirir. Ayrıca hadis, şirkten ve nifaktan kurtulup tevhide ulaşmanın zorluğunu da ifade eder. Bu yüzden Müslüman, eşyanın tahakkümünden, paranın kulu olmaktan, âzâd kabul etmez ve hürriyetin tadını bilmez bir köle gibi onlara bağlanmaktan uzak durmalı, Kârûn gibi servetiyle şırmamalı ve onun felaketine maruz kalmamak için ciddi tedbirler almalıdır.

Önsöz’de ifade edildiği üzere, Yüce Kur’an, dünyevî kazancı tek hedef olarak görenleri uyarılmış, geçici dünya malından paylarına düşenden faydalanırken, yani sermayesini dünyevî iktidar gücü olarak kullanırken hesap gününü ve âhiret hayatını unutarak ebedî nimetlerden mahrum olanları ve azapla yüz yüze kalanları kınamış, âhiret hayatında alışverişin söz konusu olamayacağını beyan etmiştir. Yüce Kur’an, Allah yolunda savaşılanları canlarını ve mallarını cennet karşılığında satın almış olduklarını vurgulamış ve onları yaptıkları bu alışverişlerinden dolayı da kutlamıştır.

225 Tevbe 9/58

Şüphesiz, meşru çerçevede çok kazanıp zengin olma duygu ve düşüncesi de tabiidir. Hatta bu duygu ve düşünce, zekât verebilmek, hayır ve hasenâta bulunabilmek için de gereklidir. Nitekim Kur'an, kurtuluşa ermiş mü'minlerin bir niteliğinin, ruhî/nefsî, bedenî, malî yönden arınma ve temizlenme (zekât) için çalışıp çaba harcamak olduğunu açıklar.

Ne var ki, dünyevileştiren, sınır tanımaz bir özgürlük ve azgınlığa sürükleyen, insaf ve vicdanı esaret altına alıp ruh dünyasını zaafa uğratan, kulluk görevini ve âhret hayatını unutturan bir zenginlik ve ticaret anlayışı, dengeleri altüst eden, son derecede vahim ve tehlikeli bir gidişattır. Nitekim Rasûlullah (s.a) şu ihtarda bulunur: "Çok geçmez, yakında düşman milletler tıpkı sofraya birbirlerini çağırın aç ve oburlar gibi üstünüze üşüşeceklerdir". Ashâb-ı kirâmın, "O gün sayıca az olduğumuzdan mı?" suâline Peygamberimiz şu cevabı verir: "Hayır, aksine siz o gün sayıca çok olacaksınız. Fakat siz selin getirip yığıldığı çer-çöpler gibi hiçbir ağırlığı olmayan nesnelere misali olacaksınız. Allah sizin düşmanlarınızın yüreklerinden sizin vakar ve heybetinizi çıkaracak ve sizin kalplerinize zaaf atacaktır". Ashâb-ı kirâmın, "Zaaf da nedir, ey Allah'ın Elçisi?" suâline ise Peygamberimiz (s.a), "Dünya sevgisi ve ölümden nefret!" cevabını verir²²⁶.

Bu itibarla Müslüman, özel ihtiyaçları yanında, sosyal yardım ve hizmetler için imkanlarını seferber edebilmelidir. Mal ve servet, onun için, maddî-mânevî sorumluluğu yerine getirmek için kullanılan bir hizmet vasıtası olarak düşünölmelidir. Tabii ki, sorumluluğun gerektirdiği bu hizmet anlayışı, dünya-âhret dengesini gözetmek, hem kendine hem de içinde yaşadığı topluma yönelik olmalıdır. Bu noktada o, "Allahım, beni mal ile rızıklandır. Zira iş, hizmet ve faaliyet ancak mal ile gerçekleşiyor!" diyerek niyazda bulunan ve cömertliğiyle meşhur olan sahâbi Kays

226 Ebû Dâvud, Melâhim, 5, Ahmed b. Hanbel, V, 278.

b. Sa'd'ı kendine örnek almalıdır.

Kârûn'un yaşadığı şu macera, dünyevileştiği için nimetlere şükretmeyen, o nimetlere bakarak büyülenen, kendini beğenip yere göğe sığmayan karakterler için ibretli derslerle doludur:

“Kârûn, Mûsâ'nın kavminden idi. Kavmine karşı böbürlenerek onlara zulmetmişti. Biz ona öyle hazineler vermiştik ki, anahtarlarını güçlü kuvvetli bir topluluk zor taşırdı. Onun kibirlendiğini gören kavmi kendisine şöyle demişti:

-Şımarma, Allah şımaranları sevmez! Allah'ın sana verdiği bu servetle âhîret yurdunu kazanmaya çalış. Dünyadaki nasibini de unutma. Allah sana nasıl iyilik ettiyse, sen de başkalarına iyilik et. Yeryüzünde fesat çıkarmaya çalışma. Allah fesatçıları sevmez. Onlara cevaben Kârûn:

-Ben bu serveti kendi bilgimle kazandım, dedi. Kârûn bilmiyor mu ki, Allah daha önceki zamanlarda kendinden daha güçlü, taraftarı daha fazla nice nesilleri helâk etti. (Neler yaptıkları bilindiği için) günahkârlardan günahları sorulmaz bile. Bir gün Kârûn bütün debdebesiyle kavminin karşısına çıktı. Dünya hayatını arzulayanlar:

-Kârûn'a verilen keşke bize de verilseydi! Doğrusu o çok şanslı adam, dediler. İlmî olanlar ise:

-Yazıklar olsun size! İmân edip iyi işler yapanlara Allah'ın vereceği sevap daha değerlidir. Bu mükâfata ise ancak sabredenler kavuşur, dediler. Sonunda biz onu da, sarayını da yerin dibine geçirdik. Allah'a karşı ona yardım edecek bir kimse bulunamadı. Kendisi de kendini savunup kurtaracak durumda değildi”²²⁷.

Özellikle, geniş imkan ve iktidar sahibi olduklarından çok harcayan, çok

tüketen ve sorumluluklarının farkına varmayan kimselerin, bir muhasebe ve otokritik dersi veren şu hadisi de yeniden düşünmelerinde fayda vardır: “Yedi (engelleyici) şey gelip çatmadan iyi işler yapmaya bakın. Yoksa siz, insana görevlerini unutturan fakirlikten, azdıran zenginlikten, halsiz bırakan hastalıktan, bunaklaştıran ihtiyarlıktan, ansızın yakalayan ölümden, gelmesi beklenen şeylerin en fenası deccâlden, belası daha acı ve daha dehşetli olan kıyametten başka bir şey mi bekliyorsunuz?”²²⁸.

Bugün sosyolojik ve kültürel kimlik anlamında “Müslümanım” dediği halde, deist bir yaklaşım sergileyerek “Kuşkusuz Allah evreni ve insanı yarattı. Fakat benim benimsediğim seküler dünya görüşüne göre gökyüzü yeryüzüne müdahale etmemelidir” diyen; inanç, tutum ve davranış tarzı itibarıyla gerçekte yüce dinimizin temel prensipleriyle ve değer yargılarıyla tamamen çelişen pek çok insan vardır. Oysaki Yüce Kur’an, “Allah yerin ve göklerin nurudur”²²⁹ ve “Yoksa siz Kitâb’ın bir kısmına inanıp bir kısmını inkâr mı ediyorsunuz? Sizden bunu yapanın cezası, dünya hayatında rezil olmaktan başka bir şey değildir. Kıyamet gününde de onlar azâbın en şiddetlisine uğratılırlar. Çünkü Allah yaptıklarınızdan habersiz değildir”²³⁰ âyetiyle, Müslüman olduğunu iddia eden bir insanın diğer din mensuplarının düştükleri hatayı tekrar yaşamaması için ciddi bir uyarıda bulunur.

Kuşkusuz, Allah’ın yaratıcı kudret olduğunu kabul edip de O’nun Peygamberimiz vasıtasıyla Kur’an rehberliğinde sosyal hayatımıza, iş ve ticaret dünyamıza karışmaması gerektiğini söylemek, câhiliye döne-

228 Tirmizî, Zühd, 3.

229 Nûr 24/35

230 Bakara 2/85

mindeki müşrik Arapların *İlah/Tanrı* tasavvurunu çağrıştırır. Böyle bir tasavvurun ise tevhid inancı ile bağdaşmadığı ve bir iman problemi olduğu açıktır. İnanımızın bu çok önemli olan noktanın farkında olması gerekir.